

Paraša: Mišpatim

5 313 písmen

1 462 slov

118 veršů

185 řádek

53 micvot

וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לְפָנֶיךָ:

Toto jsou zákony, které jim předložíš.**Sidra pro tento týden: Mišpatim****1. alija (Šemot 21:1–19)**

42. micva: Nařízení ohledně hebrejského otroka: otrok bude sloužit svému majiteli šest let, sedmého roku bude propuštěn na svobodu; pokud bude chtít ve službě u svého pána zůstat, bude mu sloužit až do nejbližšího jubilejního (padesátého) roku. **43.–45. micva:** Nařízení ohledně služek, otrokyní, manželů a manželek otroků, zasnoubení otroka nebo otrokyně se svobodným člověkem a děti otroků narozených v otroctví. **46. micva:** Muž musí svou ženu zaopatřit po všech stránkách. **47. micva:** Jsou ustanoveny případy, za něž bejt din vynáší rozsudek smrti zardoušením: ublížení na zdraví s následkem smrti (pro toho, kdo neúmyslně způsobí smrt druhého, je ustanovené útočištné město, kde se může skrýt před krevní mstou); a za úkladnou vraždu. **48. micva:** Trest smrti pro toho, kdo udeří své rodiče a pro toho, kdo své rodiče prokleje. Trest smrti za obchod s lidmi. **49. micva:** Zaplacení odškodného za ublížení na zdraví.

2. alija (21:20–22:3)

50. micva: Případy, za něž bejt din vynáší rozsudek smrti stětím. Tresty za usmrcení nebo vraždu otroka či otrokyně. Tresty za napadení těhotné ženy. Pravidlo „oko za oko, zub za zub, ruku za ruku, nohu za nohu, ledvinu za ledvinu, ránu za ránu, modřinu za modřinu.“ **51. micva:** Zákony ohledně trkavého býka: býk, který usmrtí člověka, musí zemřít, ale jeho majitel je bez viny; pokud by se ale jednalo o býka, o kterém bylo známo, že je agresivní, ponese odpovědnost jeho majitel. **52. micva:** Maso býka, který byl utracen kvůli zabití člověka, se nesmí jíst. **53. micva:** Pokud někdo vykope jámu ve veřejném prostoru, nese plnou odpovědnost, pokud do této jámy někdo spadne a zraní se. Řešení případu, kdy na sebe zaútočí dobytčata dvou různých majitelů. **54. micva:** Tresty za krádež dobytčete. Pravidlo, podle kterého usmrcení zloděje při činu v noci není vraždou, ale je-li pachatel přistižen ve dne, je jeho usmrcení za vraždu považováno.

3. alija (22:4–26)

55. micva: Tresty za poškození úrody, nemovitostí, pole či vinice dobytčetem. **56. micva:** Odpovědnost za požár. **57.–60. micva:** Krádež peněz či věcí svěřených do úschovy. Zákony, které se váží k výpůjčce. **61. micva:** Zákony ohledně svedení nezasnoubené dívky: muž si v takovém případě dívku musí vzít bez nároku na její věno. **62. micva:** Příkaz usmrtit čarodějnic. Trest smrti pro každého, kdo se dopustí zoofilie a modloslužby. **63.–64. micva:** Nařízení neutlačovat gerim. **65. micva:** Nařízení chovat se vlídně k vdovám a sirotkům. **66.–68. micva:** Zákaz půjčování bližnímu na úrok. Nařízení o vrácení zástavy dlužníkovi.

4. alija (22:27–23:5)

69.–71. micva: Zákaz zlořečení soudu a představeným. **72. mi-**

cva: Nařízení ohledně prvotin z úrody a prvorozeného syna.

73. micva: Zákaz jíst maso z udávaného zvířete. **74. micva:** Zákaz akceptování pomluv. **75. micva:** Zákaz vydávat lživé svědectví. **76.–78. micva:** Nařízení, aby se člověk a soud nenechal strhnout většinovým názorem ke špatnému rozhodnutí, protože většina nemusí mít vždy pravdu. **79. micva:** Zákaz nadřizovat ve sporu chudšímu. **80. micva:** Povinnost pomoci v nouzi i člověku, s nímž máme jinak spory.

5. alija (23:6–19)

81. micva: Zákaz podjatosti u soudu. **82. micva:** Zákaz přijímání lživých argumentů u soudu. **83. micva:** Zákaz přijímání úplatků. Zopakování nařízení, aby hosté a přistěhovalci nebyli utlačováni. **84. micva:** Nařízení o sedmém roku odpočinku. **85. micva:** Nařízení o sedmém dni jako dni odpočinku (šabatu). **86. micva:** Zákaz přísahat na jiné bohy. **87. micva:** Zákaz nutit jiné lidi k modloslužbě. **88. micva:** Ustanovení tří poutních svátků – Pesach, Šavuot a Sukot. **89. micva:** Zákaz obětovat beránka k pesachové oběti společně s chamecem. **90. micva:** Zákaz ponechání tuku oběti na oltáři až do rána (notar). **91. micva:** Nařízení o přinesení prvních plodů do chrámu. **92. micva:** Zákaz vařit mládě v mléce jeho matky.

6. alija (23:20–25)

Bůh pošle anděla, aby vedl Jisra'el do jeho země a který mu pomůže porazit krále, kteří v Kenaanu sídlí, pod podmínkou, že se nebudou účastnit jejich modloslužby. Jisra'el přísahá, že učiní vše, co Bůh řekl.

7. alija (23:26–24:18)

93. micva: Zákaz uzavřít smlouvu s kterýmkoli z kenaánských kmenů a s modloslužebníky. **94. micva:** Zákaz přebývání modloslužebníků v Erec Jisra'el. Moše zbuduje pod horou oltář a dvanáct pomníků. Moše, Aharon, Nadav, Avihu a 70 starších vystoupí a spatří Boha. Bůh vybidne Mošeho, aby vystoupil na horu Sinaj, zůstal tam a převzal kamenné desky. Moše vystoupí a horu zahálí oblak. Zůstává čtyřicet dní a čtyřicet nocí.

Haftara (Jirmejahu 34:8–22, 33:25–26)

Prorok Jirmejahu zmiňuje nařízení posledního judského krále Cidkijaha, kterým byli propuštěni na svobodu hebrejští otroci. Judská aristokracie příkazu naoko uposlechla, ale propuštěnce vzápětí opět zotročila. Za neuposlechnutí příkázání, podle kterého měla být otrokům po uplynutí šesti let služby darována svoboda, budou zbaveni svobody všichni obyvatelé Judska. Judské království padne pod útokem Babyloňanů, země bude zpusťována a Cidkijahu i se svým dvorem vydán do rukou protivníka. Poslední dva verše haftary ale připomínají, že smlouva, kterou Bůh uzavřel s Avrahamem, Jicchakem a Ja'akovem, je věčná, stejně jako vladařský nárok davidovské dynastie.

Svobodu meči, moru a hladu...

Vy jste mne neposlechli, abyste každý svému bratru a každý svému druhu vyhlásili svobodu! (34:17)

Jirmijahu, mistr obratného (a často také kousavého a nepřijemného) slova hlásal svá poselství v dobách hroučícího se judského království. V proroctví haftary tohoto týdne připomíná posledního judského krále Cidkijaha, který se možná na poslední chvíli snažil navázat na svého předchůdce Jošijaha a dodržet zákony, které zavazovaly obyvatele i šlechtu k solidaritě a velkorysosti vůči těm, kteří neměli v životě takové štěstí jako oni.

Parašat Mišpatim začíná zákony o hebrejském otrokovi. Tóra výslovně omezuje dobu služby hebrejského otroka na dobu do šabatového roku, maximálně pak na šest let. Za života proroka Jeremiáše lidé tento zákon nerespektovali a odmítali své otroky propouštět. Kdo by se také dobrovolně zbavoval levné pracovní síly. Ve snaze obnovit řádné dodržování tohoto zákona uzavřel král Cidkijahu se svými poddanými smlouvu o jeho dodržování a vyhlásil těmto zotročeným svobodu – *likro lahem dror* (odtud také pochází název šabatové písně *Dror jikra*). Lid se ale zachoval hanebně a propuštěnce brzy opět vrhl do otroctví. A prorok Jirmejahu, snad aby načrtl, jak tenká může být linie mezi pozhánáním a zatracením, popisuje věrolomnost lidu stejnými slovy. Jestliže nejprve používá slovo „dror“ v pozitivním smyslu, nyní jej formuluje negativně:

„Nuže slyšte, co řekl Hospodin: Vy jste mne neposlechli, abyste každý svému bratru a každý svému druhu vyhlásili svobodu, proto vám vyhlašuji svobodu (*dror*) já, toť výrok Hospodinův,

svobodu meči, moru a hladu, a vydám vás ke zděšení všem královstvím na zemi.“ (34:17)

Tato hříčka se slovem „dror“ přibližuje závažnost zločinu lidu a jeho následného trestu. Raši vykládá tento verš tak, že Bůh nyní sám propouští svůj lid, zprošťuje ho závazku a poslušnosti micvot a vydává jej na pospas meči.

Darování Tóry a zákona je často připomínáno jako symbol naší svobody. Šabat – sedmý den, i šmita – sedmý rok, rovněž úzce souvisí se svobodou. Dnešnímu člověku to může připadat zvláštní, neboť má tendence vnímat u Tóry a šabatů především omezení, kterými zasahují do jeho pohodlí. Tóra se všemi svými zákazy a nařízeními (a v této paraše jich je opravdu hodně) vzbuzuje pocity leččehos, jen ne svobody. Zde prorok ale naznačuje, jak vypadá svět bez těchto domnělých omezení. Svoboda je svobodou pouze tehdy, je-li vzájemně dodržována a respektována. Pouze ve fungujícím právním řádu, kde zákon platí pro každého, může člověk najít skutečnou svobodu. Je proto příhodné, že tuto haftaru k paraše Mišpatim, kterou čteme takřka výhradně během přestupného roku (většinou šabat Mišpatim připadá na poslední šabat před roš chodeš adar, kdy se čte zvláštní haftara pro šabat šekalim) čteme i letos, kdy kromě přestupného roku je rovněž sedmý rok sedmiletého cyklu. Je rok šmity, rok svobody. A navíc má třináct měsíců! No kdo tohle má?

